

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 142/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED] a [REDACTED], zastúpených JUDr. Ivanou Magdolenovou Joríkovou, advokátkou, Hrnčírnikova 1/B, Partizánske, proti uzneseniu Okresného súdu Komárno č. k. 8C/228/2011-1282 z 15. novembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. februára 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) napadnutým uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal im náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa ako žalobcovia v konaní pred všeobecnými súdmi domáhali určenia svojho vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (pozemkom) v katastrálnom území Nová Stráž. Vlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam preukazovali v konaní na základe dedičských rozhodnutí po ich právnych predchodcoch, ktorí ich získali na základe výmeru o vlastníctve pôdy, ktorý svedčil v prospech nich. Okresný súd žalobu sťažovateľov naposledy zamietol rozsudkom z 8. novembra 2017, a to z dôvodu, že právni predchodcovia sťažovateľov sa svojho vlastníckeho práva vzdali, ďalej že identita pozemkov v konaní nebola preukázaná a žalovaní nadobudli vlastnícke právo vydržaním. Sťažovatelia podali

proti rozsudku okresného súdu z 8. novembra 2017 odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Nitre rozsudkom z 22. októbra 2020, ktorým napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí žaloby potvrdil. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 28. februára 2023 dovolanie sťažovateľov odmietol.

3. Po právoplatnosti rozsudku vo veci samej okresný súd rozhodoval o výške náhrady trov konania. Uznesením vyššej súdnej úradníčky č. k. 8C/228/2011-1242 z 5. júna 2023 (ďalej len „uznesenie VSÚ“) uložil sťažovateľom povinnosť zaplatiť žalovaným trovy konania v sume 26 715,80 eur. Vychádzal pritom z ocniteľnej hodnoty sporu a postupoval podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Cenu hodnoty nehnuteľností, o ktorých vlastníctvo sa viedol spor, určil na základe uznesenia č. 520/2012 o bodovej diferenciacii mesta Komárno, tzv. BDÚ, potvrdenia z 22. decembra 2020 a tiež z odborného vyjadrenia realitnej kancelárie týkajúceho sa priemernej trhovej ceny nehnuteľností ku dňu podania žaloby. Sťažovatelia a rovnako žalovaní podali proti označenému uzneseniu VSÚ sťažnosť. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti namietali, že v okolnostiach veci išlo o spor s neocniteľnou hodnotou veci, keďže žiaden z uvedených dokumentov nebol vykonaný ako dôkaz v konaní a sťažovatelia neboli oboznámení s ich obsahom. O podaných sťažnostiach rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že zmenil výrok o náhrade trov nie kvantitatívneho hľadiska, ale kvalitatívneho, a to tak, že sťažovateľov zaviazal na zaplatenie trov konania v rovnakej sume žalovaným spoločne a nerozdielne. V odôvodnení svojho rozhodnutia k výhradám sťažovateľov uviedol, že pokiaľ sťažovatelia tvrdia, že neboli oboznámení s obsahom uznesenia č. 520/2012 o bodovej diferenciacii mesta Komárno, tzv. BDÚ, toto ich tvrdenie neobstojí, keďže ide o také skutočnosti, ktoré sú verejne dostupné a mali sa možnosť s nimi kedykoľvek oboznámiť. Ďalej konštatoval, že sťažovatelia nepredložili súdu žiaden dôkaz o hodnote nehnuteľností, len sa domáhali aplikácie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, ktorá sa aplikuje iba vtedy, ak hodnotu veci alebo práva nemožno vyjadriť v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, čo jednoznačne nie je daný prípad (bod 8 napadnutého uznesenia).

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je nesúhlas so závermi uvedenými v odôvodnení napadnutého uznesenia okresného súdu. Ide v zásade o opakovanie tých istých námietok, ktoré boli prezentované pred všeobecnými súdmi. Sťažovatelia, vychádzajúc zo svojich úvah, tvrdia, že okresný súd napadnutým uznesením arbitrárne, v rozpore s princípmi civilného procesného práva zasiahol do ich práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V nadväznosti na to sťažovatelia vyvodzujú aj porušenie svojho práva na ochranu majetku napadnutým uznesením okresného súdu. V princípe ide o zopakovanie už uplatnenej argumentácie pred okresným súdom spojenej s námiatkou porušenia zásady kontradiktórnosti, a tvrdením, že okresný súd ani v sťažnostnom konaní nedal uspokojivé odpovede na argumenty sťažovateľov v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia. Považujú za neakceptovateľné, že okresný súd si verejne dostupné údaje zamieňa so všeobecne známymi skutočnosťami, ktoré majú aj oporu v Civilnom sporovom poriadku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

6. Ústavný súd opakovane (z najnovšej judikatúry napr. II. ÚS 105/2018, II. ÚS 178/2019) judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

7. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovaného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery z novej judikatúry pozri II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

8. Skutočnosť, že ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, ešte neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Ústavný súd už v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, a to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 536/2018), a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010).

9. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Z týchto hľadísk preto ústavný súd posudzoval aj sťažovateľmi napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu.

10. V nadväznosti na uvedené sa ústavný súd zameril na odôvodnenie napadnutého uznesenia a skúmal, či jeho obsah poskytuje dostatok dôvodov a argumentov pre prijatie záveru o sťažovateľmi namietanej arbitrárnosti.

11. Ústavný súd po preskúmaní obsahu napadnutého uznesenia okresného súdu konštatuje, že jeho právne závery sú v napadnutom rozhodnutí zdôvodnené riadne, zrozumiteľným spôsobom. Okresný súd vo svojom rozhodnutí dostatočne argumentačne ozrejnil, z čoho vychádzal a prečo neakceptoval výhrady sťažovateľov vznesené v sťažnosti proti uzneseniu VSÚ. Úvaha okresného súdu v reakcii na sťažnostné dôvody je v rámci okolností veci legitímna, preto ústavný súd konštatuje, že z tohto hľadiska jeho rozhodnutie nie je možné považovať za arbitrárne ani svojvoľné.

12. Sťažovatelia ďalej namietali, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu ich práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže napadnutým uznesením bolo zasiahnuté do ich majetkovej sféry uložením povinnosti zaplatiť trovy konania v sume, ktorú neočakávali, teda nelegitímne, v rozpore s platným právom.

13. Ústavný súd k uvedenému konštatuje, že sťažovatelia si museli byť vedomí, že v prípade neúspechu v konaní o určenie vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam vo veci konajúci súd bude vychádzať z hodnoty týchto nehnuteľností a len v prípade, že hodnotu týchto nehnuteľností nie je možné vyjadriť v peniazoch alebo určiť jej hodnotu z verejne dostupných relevantných zdrojov, ako sú napr. cenové mapy v prípade pozemkov, ktoré majú povahu všeobecnej pomôcky pre určenie hodnoty pozemkov, bude vychádzať z premisy, že ide o spor s neoceniteľným predmetom. Skutočnosť, že k dokazovaniu hodnoty predmetu sporu v priebehu konania nedošlo, ešte samo osebe neznamena, že jeho hodnotu nie je možné objektívne určiť aj bez vykonaného dokazovania. V tejto súvislosti je podstatné aj to, že sťažovatelia cenu predmetných pozemkov určených na základe uznesenia č. 512/2012 o bodovej diferenciacii mesta Komárno žiadnym spôsobom nerozporovali, teda ani len nevyvstal spor týkajúci sa takto určenej ceny, preto za daných okolností závery okresného súdu týkajúce sa určenia ceny nehnuteľností sú plne akceptovateľné aj z ústavnoprávneho hľadiska.

14. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, v súhrne konštatuje, že okresný súd primeraným spôsobom a náležite odôvodnil svoje napadnuté uznesenie a neexistuje relevantná súvislosť medzi označeným základným právom sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v nadväznosti na to ani právom na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu na jednej strane a napadnutým uznesením okresného súdu na strane druhej z dôvodov uvádzaných v sťažnosti. Preto sťažnosť v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

15. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2024

Peter Molnár
predseda senátu